Plan van Aanpak: Oriëntatie Zwerfafval Lingewaard

Versie 1 april 2025
Versie 2 12 mei 2025
Versie 3 4 juni 2025
Versie 4 17 juni 2025

Periode: mei – december 2025

Inleiding
Lingewaard heeft de ambitie om de zwerfafvalproblematiek structureel aan te pakken. In het zwerfafvalprogramma 2025 is de inzet van een zwerfafvalcoach opgenomen om te onderzoeken of deze aanpak een meetbare verbetering oplevert in de openbare ruimte en bij het afvalbeheer. Dit plan beschrijft de oriëntatiefase van de zwerfafvalcoach, met een systematische aanpak om probleemgebieden in kaart te brengen en effectieve interventies te formuleren.

Vooronderzoek: Feiten, Meldingen en Hotspots
Om een gedegen start te maken, verzamelen we relevante data over zwerfafval in de gemeente. Dit gebeurt via:

- Data-analyse: Verzamelen van meldingen over zwerfafval via gemeentelijke systemen en platforms, open data etc.,
- Hotspot-analyse: Identificeren van probleemlocaties door meldingen te combineren met observaties ter plaatse.
- Fysieke inspecties: Op locatie kijken om aard en oorzaak van het zwerfafval te bepalen (bijvoorbeeld verkeerd aangeboden afval of bijzettingen).
- Stakeholdergesprekken: Overleggen met gemeentelijke handhavers, afvalverwerkers

Locatiebezoeken en Inventarisatie

- In kaart brengen van hotspots door observatie op verschillende momenten (ochtend, middag, avond, weekend).
- Fotograferen en documenteren van afvaltypes en hoeveelheden.
- Gesprekken voeren met buurtbewoners en ondernemers om hun ervaringen en inzichten.
- Frequentie en hoeveelheid van het afval.
- Oorzaak van het probleem (bijzettingen, verkeerd aangeboden afval, hangplekken, consumptiegedrag).
- Risico op verdere vervuiling of aantasting van de leefbaarheid.

Meetbare Tools voor Effectmeting
Om het effect van de inzet van de zwerfafvalcoach te meten, zetten we verschillende tools in:

- Zwerfafvalmonitoring: Periodieke tellingen van afval op geselecteerde locaties.
- Meldingenanalyse: Vergelijking van het aantal en de aard van meldingen voor en na interventies.
- Belevingsonderzoek: Enquêtes onder bewoners, handhavers, schoonmaakdiensten over hun ervaring met zwerfafval en de zwerfafvalcoach.

- Foto-documentatie: Visuele vergelijking van hotspots voor, tijdens en na de inzet van de afvalcoach.

Doelgroepen
De communicatie rondom dit project richt zich op:
- Bewoners van de probleemwijken (voor bewustwording en gedragsverandering).
- Ondernemers en winkeliers (voor samenwerking en preventie).
- Scholen en jongeren (voor educatie en duurzame gedragsontwikkeling).
- Gemeentelijke diensten en politiek (voor beleidsmatige borging).

Communicatie, mix van middelen, uiteraard in afstemming met de verantwoordelijke afdeling
- Vaststellen communicatie boodschap (bewustwording als positieve insteek)
- Sociale media-campagne (Facebook, Instagram, …) met updates en resultaten.
- Buurtbijeenkomsten en inloopspreekuren op locatie (bijvoorbeeld inzet camper, caravan) om direct in contact te komen met bewoners.
- Informatiemateriaal (flyers, posters, stickers) in de wijken en bij afvalcontainers.
- Samenwerking met lokale media voor interviews en nieuwsberichten.

Acties voor Bewustwording
Naast de standaard interventies zetten we creatieve acties in om bewoners actief te betrekken:
- verslag van dag meelopen met serviceteam, handhaving, afvalbrigades, om de "mens" achter het opruimen een gezicht te geven. Via sociale /kranten etc
- Afvalbingo: Buurtbewoners kunnen een volle bingokaart (met gevonden afvalsoorten) inleveren voor een kleine prijs.
- Samenwerking met scholen: Kinderen maken ontwerp voor op de afvalbakken en posters. Zwerfafval tentoonstelling
- Zelf bewust iets neerzetten en kijken of dit gemeld wordt.
- Gamificatie-elementen zoals challenges en beloningen voor schone straten.

Eindrapport en Evaluatie
Aan het einde van de periode wordt een rapport opgesteld, mede in samenwerking met Cyber-adviseurs. Dit rapport bevat:
- Overzicht van het vooronderzoek en de geselecteerde hotspots.
- Resultaten van de meetbare tools en effectmetingen acties en inzet afvalcoach.
- Evaluatie van de communicatie- en bewustwordingsacties.
- Conclusies en aanbevelingen voor structurele aanpak van zwerfafval en inzet afvalcoach

Uitwerking

Mei – Vooronderzoek starten

- Verzamelen van data over meldingen (gemeentelijke systemen, open data).
- Analyse van bestaande meldingen en meldingsfrequentie.
- In kaart brengen van voorlopige hotspots (kaartmateriaal).
- Start fysieke inspecties van de eerste locaties.
- Eerste gesprekken met gemeentelijke handhavers, afvalverwerkers en schoonmaakdiensten.

Vanaf Juni – Verdieping en locatie-inspecties

- Vervolg fysieke inspecties, gericht op aard & oorzaak zwerfafval.
- Uitvoeren hotspot-analyse op basis van data en observaties.
- Fotograferen en documenteren van afvalsoorten en -hoeveelheden.
- Gesprekken met bewoners, ondernemers, jongeren.
- Start belevingsonderzoek: ontwikkelen en verspreiden van een enquête.
- Check bestaande informatie over afval
- Afval brigades betrekken
- Aandachtspunt: PMD-zakken: te vroeg of te laat aanbieden van de zakken

Juli – Tools en monitoring opzetten

- Start zwerfafvalmonitoring (tellingen en weging op vaste meetlocaties).
- Opzetten meldingenanalyse (nulmeting).
- Voorbereiden foto-documentatie (voor/tijdens/na interventie).
- Selecteren geschikte meetlocaties en monitoringfrequentie.

Augustus – Communicatie & doelgroepactivatie

- Bepalen kernboodschap communicatiecampagne.
- Ontwikkelen en verspreiden van flyers, posters, stickers.
- Lancering social media campagne (bewustwording & updates).
- Organiseren eerste buurtbijeenkomsten / inloopspreekuren.
- Start creatieve interventies (bijv. afvalbingo, challenges).
- Samenwerking met scholen voorbereiden (start schooljaar september).

September – Actieve bewustwording en schoolacties

- Samenwerking scholen: ontwerpwedstrijd, tentoonstelling, gastlessen.
- Uitrollen gamificatie en beloningssystemen in probleemwijken.
- Tweede ronde monitoring & belevingsonderzoek.
- Verdere gesprekken met bewoners en ondernemers.
- Foto-update maken van hotspots (vergelijking met eerdere fase).

Oktober – Evaluatie & beleidsinput

- Voorlopige resultaten verzamelen uit metingen en onderzoeken.
- Bijstellen interventies of extra acties waar nodig.
- Voorbereiden presentaties en communicatie richting gemeente/politiek.
- Inplannen afsluitende buurtacties of reflectiebijeenkomsten.

November – Eindmeting & analyse

- Derde en laatste ronde afvalmonitoring en meldingenanalyse.
- Laatste fotodocumentatie (na interventies).

- Afronden belevingsonderzoek.
- Analyse van impact op gedrag en meldingstrends.

December – Rapportage en aanbevelingen